

ՆՈՐ ՌԴԱՐ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Գ/ն 20 փարա

Ը. ՏԱՐԻ 23 ՄԱՐՏԱՐԻՄ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒ 27 ՅՈՒՆԻՍՐ 1877

Ն. Տ. ՓԵՏՐՎԱՐ 8 ԹԻԻ 1939

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳՕՆՖԵՐԱՆՍԻ ԱՏԵՆԱԳՐՈՒ-
ԹԻԻՆԸ

(Շաբ. ԳԵՒ. ԲԻ- 1938)

Չորրորդ նիստը Գեղտ. 19/ին տեղի ունեցաւ, ուր Լօրտ Սա. լիսպուրի խօսեցաւ Բ. Գրան առաջարկութեանց վրայ:

Այս առաջարկութեանց մէջ՝ Օսմանեան երկիրը օտար գինւոր մտցնելուն և խառն յանձնաժողովոյ մը կազմութեան վրայ լուծելուն (պահուելուն համար ցաւ յայտնեց, նոյնպէս նաև՝ տա. սանորդական և ուրիշ տուրքերու հաւաքումը և դաւառային ժողովականաց բնաւորութիւնը Բ. Գրան վերաբերելը յայտնելուն վրայ:

Հետևեալներն Բ. Գրան կողմէն բացարձակապէս մերժուած էին:

1. Բնդ-հանուր ներառութիւն
2. Ոստիկանութեան կազմութիւնը
3. Միայն ֆրիստոնեաներէն պահապան զինուոր գրգռելն:

4. Չանպահանջ լեզուաց պաշտօնական լեզու համարելն:

5. Կուսակալաց հինգ տարի պաշտօն վարելն և անոնց բնաւորութեան մէջ օտար տէրութեանց ձայն ունենալն:

6. Միւլթէսարըքիներուն ընտրութեան եղանակը:

7. Կայսերական զօրաց բերդերը քաշուելն:

8. Չէրքէսներուն բուսելիէն հանուելն:

Կօրտ Սալիսպլըրի ըստ թէ՛ Օսմ. կառավարութիւնը ոչ թէ քօնֆէրանսին որոշումները բարեփոխելու, այլ պարզապէս մերժելու ելեր է, սակայն կա-

ռավարութեան գտնուած դժուար վիճակը պէտք է նկատողութեան առնել, միանգամայն յիշել թէ բօլիթիքը քօնֆէրանսին ձեռքը չէ, յաւելցնելով թէ՛ մեծ տէրութեանց նպատակը խաղաղութիւնը վերահաստատելն ուրիշ բան չէ:

Սալիսպլըր բաշա — Բարեկարգութեանց էն լաւագոյնը՝ երկրին սովորութեանը և ընթացքին յարմարողն է:

Բ. Գրանը մեծ տէրութեանց առաջարկութիւնը ուշադրութեան առնելով՝ ընդունելի չեղածները կը մերժէ. մինչև անդամ մեծ տէրութեանց առաջարկութեանց մէջ անանկ բաներ կան որք երկիրը բարեկարգելու տեղ աւելի գէշ կընեն: Բ. Գրանը իր պաշտօններուն մէջ օտարական ընդունելու պատրաստ է, սակայն երկրին սովորութեանը և լեզուին ծանօթ չեղողները պաշտօնի ընդունել վերանայուր և գէշ բան է: Եթէ յառաջիկային մէջ անոնց վերանայ մը պատահի՝ Բ. Գրանը անոնց համար պատասխանատու պիտի բռնուի:

Գատարանաց անդամներուն հրաժարեցուցման խնդրոյն գալով՝ այդ մեր սահմանադրութեան մէջ գրուած է և արդէն դորձադրութեանը ձեռնարկուած:

Քօնթ Զիլի — Սալիսպլըր բաշայի խօսքերը միթէ Լօրտ Սալիսպլըրի պատասխանն էին: Բ. Գրան ներկայացուցիչը պէտք է գիտնան թէ Լօրտ Սալիսպլըրի խօսքերը բոլոր մեծ տէրութեանց խօսքերն են:

Միւս գեղապաններն ալ քօնթ Զիլի ըսածը կը հաստատեն:

Իկնաթիէֆ — Կառավարութեանս կողմէն խիստ հրահանգ ստացած եմ՝ որ մեծ տէրութեանց չընդունած բաներուն վրայ նորէն բացատրութեանց չմտնեմ:

Էտհէմ բաշա — Ինչպէս երկրորդ նիստին մէջ ըսինք՝ յիշեալ 8 յօդուածները Բ. Գրան իրաւանցը դպելուն բնաւ չընդունուիր, միւս կէտերուն վրայ կրնանք վիճաբանել:

Իկնաթիէֆ — Ատոնք մեր ժողովէն վերջը անգին բան մը չը մնար, որ անոր վրայ վիճաբանինք: Մեք Եւրոպայի ծրագիրը ընդունեցինք, հետեւաբար այդ ծրագրէն դուրս խնդրոյ վրայ չեմ կրնար խօսիլ:

Քօնթ տը Շօտօրտի — Ատոնք մեր ժողովէն վերջը՝ վիճաբանելու խնդիր չմնար:

Էտհէմ բաշա — Գաւառաց կուսակալներուն վրայ վիճաբանել պէտք չէ. այդ խնդիրը մեր սահմանադրութեան մէջ կայ:

Լօրտ Սալիսպլըր — Չէր սահմանադրութիւնը մեր առաջարկած բաները բոլորովին չկրնար մերժել:

Պարոն վէրթեր — Թերեւս սահմանադրութիւնը չդիտցուած բաները կը հաստատէ:

Էտհէմ բաշա — Այլ համբերութիւնիս հատաւ. այս կերպով չը կրնար վիճաբանութիւնը շարունակուիլ:

Քօնթ Պուրկօան — Միթէ Էթհէմ բաշա վիճաբանութիւնը բոլորովին փակել և կամ դադարեցնել կուզէ:

Սալիսպլըր բաշա — Չընդունուելով մերժուած 8 յօդուածէն զատ խնդրոց վրայ կրնանք վիճաբանել:

Իկնաթիէֆ — Այս չեղաւ. քօնթ Պուրկօանի հարցումը կը կրկնեմ:

Սալիսպլըր բաշա — Մեծ տէրութեանց ներկայացուցիչը Բ. Գրան առաջարկութեանց ամբողջը, թէ մի քանին կը մերժեն:

Իկնաթիէֆ — Ամեն ներկայացուցիչ իր ձեռքը հրաման մը ունի, իմ հրահանգս է մեծ տէրութեանց կողմէն եղած առաջարկութիւններէն չը բաժնուիլ է:

Ասոր վրայ չորրորդ նիստը դրոշմեցաւ:

Շաբ. ԳԵՒ. ԲԻ

Վարնայի յետին սուրհանդակով հետեւեալ լուրերը կըստանանք:

Սէֆին 29 յունիւլ — Կը հաւաստեն թէ մասնաւոր նուիրակ մը Բէթրսպուրկ պիտի ղրկուի, Ռուսիոյ ստորգ. փափաքածք իմանալու համար, այսինքն թէ ճշգիւ իմանալու թէ Ռուսիա պիտի նպաստէ Սերվիոյ և թէ ինչ աստիճան պիտի օգնէ Սերվիոյ՝ եթէ Սերվիա մերժէ Բ. Գրան առաջարկութիւնը:

Վիէննա 29 յունիւլ — Խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար եղած բանակցութիւնը յաջողութեամբ յառաջ կը տարուին. կը հաւաստեն թէ Ռուսիա ստիպած է զՄիլան իշխանը Բ. Գրան հետ պատուաւոր խաղաղութիւն մը կնքելու, Բ. Գրան հրաւիրեց զՍերվիա որ լիազօր իշխանութեամբ մէկը ղրկէ ի Կ. Պօլիս խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար բանակցելու: Բ. Գրան Սերվիոյ ըրած առաջարկութիւնը աստիճան Կ. Պատերազմի տէ-

ընթացումը պատերազմէ առաջ
ունեցած վիճակին, առանց
տարածութեան սահմանաց. Բ.
Սերվիա տուգանք չպիտի վճա-
րէ: Գ. Սերվիոյ բերդերը չպի-
տի դրաւունքն ըստ սա երաշ-
խիք պիտի տայ յապագայս նո-
րէն չսպառնալու համար.
Հաւանականաբար Մարկոսի
Պոլիս պիտի զրկուի:

Պրիւքսէ 29 յունիս.— Նոր
լրագիրը խաղաղութեան վերա-
հաստատութեան վրայ խօսելով
կըսէ թէ պատերազմը դիպուած
մէջ. այս դէպքը անցնելով
այլ ևս դիւատր խնդիր մնացած
չէ մէջ տեղ. և եթէ խաղաղու-
թիւնը վերահաստատուի պա-
տերազմէ առաջ եւրոպայի խա-
ղացած դերը անսպաւառ պիտի
մնայ:

Մօրնինկ-Ռոմ կը ծանու-
ցանէ թէ Բրուսիոյ պատերազ-
մական գործող պաշտօնային
խել մը Բրուսիոյի սպայից Բու-
սական բանակը մտնելու համար
մատուցած խնդրագիրներն ըն-
դունելով զամենքն ալ մերժեց.
մինչև անկամ ներքի չէ Բրու-
սիայի սպայից Բուսական բա-
նակին հետևիլ թէև ամենք
Ջարին հրամանատարութեանը
ներքև մանալու ալ ըլլան. ուս-
տի եթէ պատերազմ ծագելու
ալ ըլլայ Բուսիոյ համարումն
ստացած Բրուսիոյ սպաները
Բուս բանակին մէջ չպիտի ծա-
ռայեն, այլ Բէթրապուրի մէջ
պիտի մնան:

Վիեննա 29 յունիս.— Գա-
ղազագիտական ակումբներու
մէջ կը հաստատեն թէ Բուսիա
կը ջանայ Գերմանիան և զԱւս-
տրիան իրեն հետ միացնել Տաճ-
կաստանի դէմ՝ զինուորական
ցոյց մընելու համար, բայց
մինչև ցարդ յայտ չը յաջողե-
ցաւ. Օսմանեան պետութիւնը
Աւստրիայէն իւր զինուորականու-
թիւնը բարեկարգելու համար
սպաներ ուղեց:

Բեռլին լրագիր մը կըսէ
թէ Գաւառ իւր գանձային գոր-
ծերը կարգադրելու համար
Ստեփան Գալի ընտրութեանը
պիտի աշխատի. աակալին Միգ-
դիոյ հաճութիւնը չը դիտցուի,
բայց կըսեն թէ ինչուան որ
խաղաղութիւնը չհաստատուի՝
Միգդիոյ այս բանին համար ոչ
զոք պիտի զրկէ ի Կ. Պօլիս:

Թայմզի մէջ հետևեալը կը
կարդանք.
Կոչադօֆ իշխանին շրջաբա-
կան Անդրիոյ կառնածները չը
փարատէր: Անդրիոյ պատաս-

խանն երկրային չէ: Իւր գոր-
ծին ազատութիւնը, իւր սեպ-
հական շահերն և խաղաղու-
թեան ընդհանուր շահերը պի-
տի վերապահէ: Եթէ Բուսիա
գահալիժաբար գործէ, պա-
տասխանատուութիւնն իւր վրայ
պիտի մնայ:

ՆԵՐՔԻՆ

ՄԻՏՃԱՅԻ ԲԱՇԱՅԻ ՎԲԱՅ
ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՏԱՃԱՅԻ ԿԱՐԻՐԻՐ

Երէկ Վաղարշի մէկ յօդ-
ւածը գրելինք, որով ՄիտՃաթ
բաշայի յանցանքները կը շարէր
այսօր ալ ժամանակաւ աքոր
դադող Ալի Սուալի Էֆէնտի
կարծիքը գրենք:

Սա իր Եւրոպայի մէջ ունե-
ցած երեւելի ծանօթներուն
հետեւեալ հեռագիրն է քաշեր.
«Կառավարութիւնը ազատե-
ցաւ, կատարեալ հաւասարու-
թիւն, որովհետև Օսմանեան սահ-
մանագրութեան 113րդ-յօդուա-
ծը առաջին անգամ ըլլալով մեծ
Եւրոպայի վրայ գործադրուե-
ցաւ, ինչպէս որ նոյն խմատով
յօդուածներ ուրիշ առեւտր
անտէր ուսնողական անհատ-
ներու վրայ կը գործադրուէր:
Այս կատարեալ հաւասարու-
թիւնը լրագրաց միջոցաւ հրա-
տարակեցէք:

(Մատրագրութիւն)ՍՈՒՍՎԻ
Յիշեալ Սուալի Էֆէնտի Սա-
տագրութի մէջ ալ նամակ մը կը
հրատարակէ, որ է հետևեալը.
«Ամեն մարդ գիտէ թէ առ-
կեց տաւն և մէկ տարի առաջ
Կրետի տաքտաճութեան մէջ
եղողներուն համար հանգանա-
կութեան տեսք մը բանալով
աղղին և հայրենեաց համար
մինչդեռ կաշխատէի՝ քանի մը
թէֆթիներ գաղով դիտ ոտի-
կանութեան դուռը իջուցին:
Երկրորդ օրը շողեւանով իջկա-
ւ անկէ ալ վարձեալ ձիերով
Քաթմոմունի աքորեցին: Եւ
գիտնալով տեղութեան օրէնքը
առանց կայսերական հրամանի
աքոր օրինացը հակառակ է
այն աստիճանն ոտիկանու-
թեան տեսչէ Իմայիլ բաշային
իմացուցի: Գաւառի տՕրիանն
ալ անկէ յօդուած մը գրեց:

«Առանց կոյսերական իրա-
տէի մէկը աքոր զրկող պաշտօն-
եայի՝ պաշտօնագրով ըլլալէն
զատ՝ էն քիչը վեց ամիս բան-
տարկու թեան դատաւարտուի-
լը Օսմ. օրէնք ըլլալով Ալի բա-
շա առանց իրատէի Սուալի Է-
ֆէնտին կրցաւ աքորել:

Այս մասին Կ. Պօլսոյ մէջ

գանուող իմ ազգականներու
Սուլթան Աղղիին աղերարար
մ'ալ տուին. սակայն բնաւ ար-
դիւնք չտեսնուեցաւ, որով-
հետեւ տէր չունեցողներն ա-
մեն տեսակ պատժոյ կրնային
ենթարկուիլ:

Արդ ես որ ատոր փորձը
տեսած և ատով իմ նուիրական
կեանքս տասը տարի անցուցած
մէկն եմ, բոլոր Օսմանցիները
կը շնորհաւորեմ որ՝ թագաւոր
մ'ունինք. Նա կատարեալ հա-
ւասարութիւն ընդունեց, այսին-
քէն ստորին և բարձրագոյն աս-
տիճանի անձանց հաւասարա-
պէս կանոնին առջև արդարու-
թիւն տեսնելը ոչ միայն ստորին
գասուն այլ էն բարձր գանուող
Սատրաղամին վրայ գործադ-
րեց:

Ասանկով նոյն ինքն Միտ-
Ճաթ բաշայի վրայ գործով հաս-
տատեց թէ՛ Սահմանագրութիւ-
նը մեզ շնորհողը ոչ թէ ՄիտՃաթ
բաշայ, այլ նոյն ինքն Վեհա-
փառ Սուլթանը:

Հետեւեալ, բոլոր Օսման-
ցիները կրնամ շնորհաւորել որ
սահմանագրութեան գործադ-
րութեան վրայ այլ ևս բնաւ
կատեմ չմնայ:

Մեր վեհապետին Աստուած
յաջողութիւն պարգևէ:

ԱԼԻ ՍՈՒՍՎԻ

Մեր կարծիքը
Մեք ՄիտՃաթ բաշային
հպատակը չենք. մեք օսման-
եան գահուն և հայրենեաց հը-
պատակն ենք և եւք: Մեր
պապերը և հայրերը օրեր տե-
սած են՝ որ վեհապետ մը երկ-
րին մէջ չըլաղայեղու ելլելուն
կրնար մէկ օրուան մէջ հարիւ-
րաւոր մարդ կանել և դիւա-
տել. զայս կրնային ընել նաեւ
Մեծ Եւրոպայի բնիկ նաեւ
ստորին պաշտօնեաներ՝ փողոց-
ներու մէջ ծեծուիլ, բանտար-
կալլ, առգանք տալ և ստաց-
ուածքը յարդուելի գրաւուիլ,
ստանք ստիճական և անշան
բաներ էին անոնց. փառք Աս-
տուծոյ, մեք այդ օրերը չը տե-
սանք, բայց ականատես վիա-
ներէ լսեցինք, որով ատոնց
մինչև մէկ աստիճան տալու
բութեանէն ազատ չենք:

Գաղով մեր օրով տեսած-
ներուն՝ դեռ չենք մաքցած
հին դրութեան օրով պաշտօնա-
կան ծանուցմամբ աղայու-
թեան իջող և դարձեալ
ոչ պաշտօնական ծանուց-
մամբ բաշայութեան բարձրա-
ցող բաշաներ. բերդարդեղու-
թեան դատաւարտուող և դար-

ձեալ ամենէն աւելի վստահելի
անձանց յանձնուելու արժանի
պաշտանանց վրայ բարձրացող
նախարարներ:

Սահմանագրութիւնը որ
հաստատուեցաւ՝ ասոնց չլերա-
նորդուելուն համար էր. վստն
զի Յիշեթութեան բարձմանէն
ի վեր մեր երկրին պաշտօնեա-
լիւնը բոլորովին անպատաս-
խատու էր. մինչև անգամ
վեհապետաց վեհապետութիւ-
նը անուանական էր, վստն զի
խաբուելու դրութիւնը և խա-
բուելու դիւրութիւնը տիրող էր.
սակայն սահմանագրութիւնը
խաբուելու դրութիւնը և խա-
բուելու դիւրութիւնը ջնջեց. ա-
սոր հրաշալի սկզբունքն այն է
թէ երկիրը և վեհապետը սեր-
տիկ կապուած են իրարու հետ
միջանկեալ պաշտօնեալիւնը
վեհապետին և երկրին պատաս-
խատու մնալով կրկնապէս:

Արդ Ալի Սուալի Էֆէնտի
հետ մեք ալ երկիրը պիտի չը-
նորհաւորենք՝ երբ սահմանագ-
րական սկզբունք երկրին ալ տե-
ղեկացուցուի երկրին և վեհա-
պետին միջնորդ ՄիտՃաթ բա-
շայի դատաւարտութեան վճի-
ռը կարգադրուելով:

Սահմանագրութիւնը երկրին
վեհապետին՝ երկրին վնասակար
մարդը աքորելու իրաւունքը
նախարարած է. ասի ուրա-
ցող բնաւ չկայ և չկրնար ըլլալ
սահմանագրական միապետու-
թեան մէջ. վեհապետին այդ-
ստանագրական իրաւունքը
երկրին օգտին համար է. զայս
մեր վեհապետը ինքն իւր յօ-
ժար կամօքը յայտարարեց ի-
տարէի քէֆիլէն ջնջելով:

Արդ ոչ ոք կը տարակուսի
ՄիտՃաթ բաշայի յանցանք մը
գործած ըլլալուն վրայ, եւ ա-
սոր նախնական հատատու-
թեանն է որ ՄիտՃաթ բաշայ
վրայ սահմանագրութեան 113րդ-
յօդուածը գործադրուեցաւ,
սակայն միթէ ՄիտՃաթ բաշա
պիտի դարձեալ պաշտօնի կոչ-
ուի: ասա այս է սահմանագ-
րութեան պահանջածը:

Սահմանագրութիւնը չըսէր
որ յաւիտեան պաշտօնի չկուլի.
սակայն արդարութեան աստեա-
նը պէտք է իր վճիռն արձակէ.
յոքմէ յետոյ վեհապետական
իրաւունք է անոր ներառութիւն
շնորհել. սակայն արդարու-
թեան աստեանն իր վճիռը տա-
լու է:

Մեր օրով էր որ տեսանք
Գերմանիոյ արքունական դեր-
դաստանին անգամ քօնթ Տար-

նիմի դատաստանը, մեր օրովը տեսանք Պողոսի մեծ դատաստանը, մեր օրովը փափաքելի է տեսնել Միտհաթ բաշայի դատաստանը՝ եթէ ոչ անձամբ, զի անոր անձնական ներկայութիւնը փառաբանութեամբ դատաւած է, գէթ փոխանորդաբար:

Երբ այս դատաստանը տեսնուի և աշխարհ խնայ թէ ճանկաստան իր նոր հաստատեալ սահմանադրութեան չնորհիւ սկսաւ դատաստանը Մեծ Եպարքոսէն, այն ատեն ոչ բոլորի խօսք կը մնայ և ոչ մէկ Եւրոպական տէրութեան, այն ատեն միլիոնաւոր ստորագրութեամբ ճանկաստանի ֆրիտանեայք պատրաստ են գիմել բոլոր Եւրոպական տէրութեանց թէ՛ իրենք այլ ևս Եւրոպական պաշտպանութիւն չեն ուզեր և ով որ յանուն ճանկաստանի ֆրիտանեայք պատերազմ բնելու կելլէ՝ պարզապէս մարդասպան է և արկնաբարու: Երբ դատաստանը Միտհաթ բաշայէն սկսի՝ այն ատեն ո՛ր օտարական է, ո՛ր միւստիք, ո՛ր գայմագամը, ո՛ր միւթնարբը, ո՛ր վալին և ո՛ր կեդրոնական պաշտօնեայն՝ որ համարձակի հարստահարութիւն դործել ու ժողովուրդը կեղեքել և երկիրն ու վեհապետը խաբել:

Այս դատաստանին մէջ եթէ Միտհաթ բաշա կախաղան ելլել հարկ ըլլայ՝ նախ և առաջ անոր դաւնները պէտք է չուանք քաշեն, զի Միտհաթ բաշա դատաստանին մեծ գործը իր սխալմամբ իր անձին վրայ հաստատած և իր մեծ սխալմամբ իր տակից առաջ քրտած սահմանադրական շանքերը պատկած ու նախադրած կըլլայ, ան խղարը արդարութեան սիրող Սուլթան Համիտի պէս անաշու վեհապետի մը ձեռամբ:

Արդ Ալի Սաաֆի Եֆենտիէն իրաւամբ կ'սպասենք որ սահմանադրութեան վեհապետական իրաւանց գործադրութեան չնորհաւորութիւնը, զի սահմանադրութիւնը սերտիւ կապած է երկրին վեհապետը երկրին հանրութեան հետ և ոչ ոք կարող է այդ սիրայ կապը քակել՝ առանց հայրենեաց նուազագուծաւ նուիրումն ընդունելու:

Որչափ մեծ և որչափ նուիրական սկզբունք է՝ Մեծ Եպարքոս մը դատել, ամեն Հայ

կրնայ դաւալել զայս Հայոց ազգը իր սահմանադրութեամբը պարկեման դատաստանի չը կարենալ կոչելն:

Արդ ի վերջ բան, երկիրն արդարեւ ի հիմանէ բարեօրոշած և ասոր այսպէս ըլլալը աշխարհի առջև հաստատուած պիտի ըլլայ երբ այս դատաստանն ըլլայ:

Ձը կարծուի երբեք թէ մեք եղած գործը անիրաւ ըլլալուն համար դատաստան կազմել, ոչ, այլ դատաստանի մեծ սկզբունքը աշխարհի առջև հռչակուած ըլլալու համար դատաստան կըսենք, վասնզի տէրութեան ուխտեալ թշնամիք այս դէպքը մեզ պէս չպիտի մեկնեն՝ եթէ դատաստանը չը յաջորդէ, այլ ընդհակառակն սահմանադրութեան իրեն հարուած պիտի մեկնեն, սակայն դատաստանը յաջորդելուն պէս ամի ի բերան պիտի մնան և իրենց տուած կամ տալիք մեկնութեանցը վրայ պիտի խայտառակուին:

Ձը մտնանք յիշել թէ այս դատաստանին ուղացումը անպատուութիւն չէ կառավարութեան, վասն զի ամեն երկրի մէջ ասանկ մեծ դատաստանները հասարակաց կարծեաց հանդարտութեանը կապասեցնեն արդարութեան ատեանը հանրական ազդեցութեան ազատ պահելու համար, ուստի մեր խօսքը դատաստանի սկզբունքին վրայ է միայն:

Մեծ Եպարքոս Էտհեմ բաշա իր կոչումը Յունար 24 թուականաւ շրջաբերականով մը կայքրութեան բոլոր ընդհանուր կառավարիչներուն խնայուց: Նորին բարձրութիւնը այս առթիւ յիշեցուց անոնց որ սահմանադրութիւնը ամեն պաշտօնակալաց վրայ նոր պարտաւորութիւններ դրած է, եւ ամեն ոք իւր մասին յատուկ պատասխանատուութիւն ունի: Մեծ Եպարքոսը հրամայեց նաեւ ամենուն ալ որ իրենց պարտաւորութիւնները լաւ ճանչին և անոնց համեմատ ամենայն ջանքով գործեն:

Մակիէն Անդուիյ Պանքաշին, անցեալ փետր. Աին վճարելի, 1873ին Օսմանեան փոխառութեան համար հարկ եղած գումարը զրկեր է:

Մտադր բաշա որ Գանուրի վիլայէթին ընդհանուր կառա-

վարիչ կարգուեցաւ, առանց յապաղման իւր պաշտօնատեղին ուղեորելու հրաման ընդունեց: Բարիդի Օսմանեան դեսպանին բացակայութեան ժամանակ Նազրի պէյ փոխանորդաբար պիտի գործէ:

Դահիր բաշա, Պիլուս բաշա և Ապետին պէյ, որք վարնայի Շուսի, Վիտինի, Բուսուդի և Սիլիսթրիի ամրութիւնները աչքէ անցնելու դացած էին, այս անգամ իրենց գործը ասորաբար են: Պիլուս բաշա անցեալ օր մոյրաքաղաքս վերադարձաւ: Դահիր բաշա Վիտինի զօրաբանին հրամանատար կարգուէր է, և Ապետին պէյ ըստ իւր աստիճանին Սիլիսթրիի մէջ ծառայութեան մը յատկացուեր է: Լ. Թիւրքի:

Կայսերական կառավարութեան կողմէն այս անգամ վերստին Սմերիկայի գործարանաց 200,000 Մարթինի Հէրի հրացան և 30,000 ընկուզք ապրանքներ է:

Վալինիթի Անդուիական դեսպան սըր Թորէնթօն Կ. Պուսայ դեսպան յոտկացուած ըլլալը եւրոպական լրագրաց մէջ կը կարդանք:

Կայսերական կառավարութիւնը արգիլած է ճամբորդներու՝ ճամբորդութեան ժամանակ զէնք կրելու համար կառավարութեան յատկապէս հրաման պիտի առնեն, եթէ մէկը այս հրամանին դէմ վարուի, պատասխանատուութիւնը վալիններուն և Միթնարբիներուն վրայ պիտի ծանրանայ: Մ. Մ. Մ.:

Ահմետ Միտհաթ Եֆենտի կը յայտարարէ թէ՛ ինքը այլ ևս իթթիհատի տնօրէնութիւնը թողած է և իթթիհատին դըրածներուն պատասխանատու չէ:

Բէշթեր Լոյս լրագրէրը կըսէ թէ Գերմանիոյ, Բուսիոյ և Աւստրիոյ կառավարութիւնները վարչապետի մէջ նոր դեսպանաւ ժողով մը պիտի կազմեն:

Եւրոպական լրագրիւնները կը գրեն թէ Լօրա Տէրպի առաջին պաշտօնեայ պիտի ըլլայ փոխանակ Պ. Տիգրայէթի, և Լօրա Սալիսթրի արտաքին գործոց պաշտօնեայ:

Վիեննայէն կը հեռագրեն

թէ գոն Միտհաթի վիեննայէն անցնող գոնիէրանսի բոլոր անդամաց հետ տեսնուեցաւ. ժէնեւալ ինտիմիթ բոլոր դեսպաններուն այցելութիւն տուաւ:

Սուլթան Մուրատ Չրադանի պալատէն Թօլիգարուի պալատը փոխադրուեցաւ:

Միտհաթ բաշայի արտօրուելուն վրայ ուրիշ խել մը անձանց ձերբակալուած ըլլալուն լուրը սուտ կը հանէ Պաիլիթի:

Նախորդ Եպարքոս Միտհաթ բաշա այսօր Պրինտիկի պիտի հասնի: Լուր հանեցին թէ որպէս թէ հեռագրաւ հրաման դացած ըլլայ Միտհաթ բաշայի Կիպրոս կղզին երթալու, սակայն այս լուրն անհիմն է, վասնզի Միտհաթ բաշայէն չը յուսացուիր որ օտար երկիր դռնուէն օգուտ քաղելով իր հայրենեացը թշնամութիւն ընէ:

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Հ. Բ. Ա. Ի. Բ.

Ա. Ն. Ա. Զ. Գ. Ե. Բ. Ս. Գ. Ն. Ա. Ն. Ս.

Արդ. Ժողովը նիստ ունի յառաջիկայ ուրբաթ յունվ. 28 ի Ղալաթիա:

Ատեանը պիտի բացուի ճիշդ ժամը 6ին և դոյուի 40ին: Հրաւիրեալ են Երե փոխան Եֆենտիները՝ իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ:

1877 Յունվ. 22 (ԿԿ.՝)

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Վերաքննութիւն Սահմանադրութեան. - Շարունակութիւն յօդուածոց թաղային մատակարարութեան:

Ատենադպիր Գ. Յ. Միլիթեան

Գ. Բ. Ա. Ս. Ա. Կ. Ա. Ն.

Յունվ. 26 ՁՈՐԵՔՇԱՐԹԻ

Հինգնոց	412—46
Մէթալիք	413—00
Մէճիտիյէ	404—10
Պրինճ	463—00
Անդ. լիւրա	409—23
Բօլ	88—20
20 ֆրանգ	87—24
Գրիմիյ	34—20

Լօնտրա 7 փետր.

Էսհամը ումուսի 44—36

Բարիդ 6 փետր.

Էսհամը ումուսի 44—80

Գոնուլտ	Թղթադրամ
43—00 բացվե.	000—00 բաց.
42—23 բարձր	000—00 բարձր
43—44 ցած	000— ցած
43—18 դոյվ.	170—00 դոյվ.

ՏՕԲԹԷՕՌ ԶԷԼԱՆ

Մասնաւոր դարձանք Սրբ-
տիկանի զարդանալի արտի և
նորն կամ որ և է պատճառաւ
ծաղում առած ամբողջ ծննդն
դական դործարաններու վերա-
բերեալ հիւանդութեանց :

Ինչպէս ծանուցինք, Տօք-
թէօն ճէլալին թէ իւր աշակեր-
տութեան ծամանակ և թէ վը-
կայեալ բժիշկ անուանուելէն
վերջը մասնաւոր ուսումն քրտած
բլլալը թէ Գաղիական և թէ
ուրիշ որ և է տեսակ ծննդա-
կան դործարաններու վերա-
բերեալ հիւանդութեանց ճիւ-
ղերուն մէջ, և որուն այս մա-
սին ունեցած ճարտարութիւնը
չատերուն ծանօթ բլլալն գիտ-
նալով, կը ծանուցանենք Ար-
դոյ Հասարակութեան, որ ա-
մեն կիրակի, երեքշաբթի,
հինգշաբթի և շաբաթ օրերն
ժամը 6էն մինչև 10ը հիւանդ-
ներ ակտի բնդունի իւր բնա-
կարանը որ է Բերայ Թարլա-
պալի ճատտէսի թիւ 117 և ա-
մեն երկուշաբթի, չորեքշաբ-
թի և ուրաթ օրերը ժամը 6էն
մինչև 9ը Պահճէգարու Համի-
տիյէ Թիւղլէին դէմի կարդը
իւրի գաբուլու Սինապեան վի-
լէն Եփեսուի դէղարանը թիւ 32:

Փետր. 13

ԳԵՐԱՅԻՄԱՆ

130 պատկեր, 48 երեսե
բաղկացեալ բնոր թղթով և
կաղմեալ. կեդրոնատեղին է
Զարդարեան դործարանի. Պօ-
լիս Սուլթան Համամ թիւ 14
կը գտնուի նաև ամեն գրաւա-
ճառաց քով: Գին 40 ժաբայ:
Գաղղայացի ճամար հարկւրին
10 դէղլ:

Աղդ. Հիւանդանոցի ներքին
բժիշկ Տօքթօր Գաբրիէլ Էֆէն-
տի Նահապետեան, այսուհետև
ամեն չորեքշաբթի օրերը ժամը
6էն 8 Սամաթիա իմրահօրը Թօ-
դաթլեան Պ. Գաբրիէլի դեղա-
րանը, և ուրաթ օրերը ժամը
6էն 8 դարձեալ Սամաթիա Մ.
Ճիվանաքիին դեղարանը, նաև
Հիւանդանոց իրեն դիմող աղ-
քատ հիւանդաց ըստ առաջնոյն
բատ բլլալու պատնայէ ձրի բ
կը ծանուցանէ արդոյ հասարա-
կութեան:

(Ի Լ Ա Ն)

ՄԻՀՐԱՆԱՐԿԻՆՆԵՐ

Եղալը խանքնտա իսթ գաթ-
տալ 21 նիւմէրօլու օտաւտա հաթ-

թատա հէր կիւն Էօլլէնտէն սօն-
րա թալիպ օլլէնտա լիւան լէ-
տաթէթ պէյանը Թիւրքի թա-
լիւ վէ շակիրտանը հէր վէճէլէ
խօշնուա իտէճէք տիր:

ՏՕԲԹՕՐ ՄԱՐԲԵՐ

Վիեննա մէքթէպլէրինտէ օն
պէլ սէնէ մուգատտէմ տիրօմա
ալմըլ վէ պիր չօդ Էլրոպա խա-
թախանէլէրտէ բրօվա իթմիլ օ-
լան տօքթօր Մարքեր՝ պու տէ-
ֆա Պէշիթթաշտա Բաշա մա-
հալլէսինտէ Բուլ քիլիսէսի դար-
չքսնտա 4 նիւմէրօլու քէնտի
խանէսինտէ հէր կիւն սաաթ
3-5է բաղարտան մատաա ֆա-
գիր խաթթալարա մէճճանէն պա-
դաճադ տըր:

Բաղար իրթէսի, չարչամպա
վէ ճուճաա կիւնլէրի սաաթ 7-
9տ դատար Թաղսիմաթ Պաթիր-
վիլ Էնզախանէսինտէ, վէ սալը
վէ բէրլէմպէ վէ ճուճաա իր-
թէսի կիւնլէրի Գալաթթատա
Վօլլօտա սօդաղքնտա Բօլօնէդ
Էնզախանէսինտէ սաաթ 7-9տ
դատար պուլուստալ հէր նէվի
խաթթալարա պադաճադ տըր:
Պուստան մատաա վաղբթ-
լարտա պալէտաթ դիքր օլլուսն
խանէսինտէ պուլուստար:

Միւմալիլէյ 5տօքթօր, ճէ-
րահլըդ վէ Էպէլիք վէ րահիմ
իւֆիւնէթի, դանլը վէ գուրու
պատուր, սքթմա, կէօլլա, տէ-
րի խաթթալըլը, Պրէնիլի վէ օն-
տան դալմա դուլադ, պուրուն
կէօլ վէ րահիմ վէ Էնզէրի նէ
դատար Էսիլ օլտա բէհրլըվիդ
աղ վաղբթ դաղքնտա տէֆ ի-
տէճէք, վէ պէլ սօնդըլուգ Էնի
վէ Էսիլ քէնտի ալէաթքնտա օն
տէֆատա տէֆ իտէճէյլինի ի-
լան կլէր:

Գեկտ. 9

Ը Ն Դ Ո Ր Զ Ա Կ
ՕՐԱՆՈՅՑ
1877

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԳՐԻՍՏՈՍԻ
ԵՐԵՎԱՆ

Երեւան քահանայէ Խաթիւլի
Պարունակութիւնը. — Վեհ.
կաթողիկոս ամենայն Հայոց, և
Բարձրաշնորհ Պատր. Կ. Պօլսոյ
Աղդ. Ընդհ. Ժողով, բաղ-
կացեալ ի 140 անդամոց յակա-
նէ անուանէ նշանակեալ, և ըստ
խրաքանչիւր դաւառաց Տաճ.
կատանի:

Աղդ. վարչութիւն, Կրօն. և

Քաղ. Ժողովոյ անդամք և պաշ-
տօնք նոցա:

Աղդային դիւանատուն և
գործարար պաշտօնեայք:

Դատաստանական՝ Ուսում.
նական՝ Տնտեսական խորհուրդ-
և Երմտական հոգաբարձութիւն
և պաշտօնք սոցա:

Ընդհանուր ցուցակ առաջ-
նորդաց և առաջնորդական տե-
ղապահաց Տաճկաստանի դա-
ւառաց:

Ցուցակ երկուսն անուանց
մկրտելի երախայից պաշտօնա-
պէս անադեալ ի նախորդ. կը-
րօնական ժողովէ ի դիւրութիւն
աղդայնոց:

Շքանուանք բարի բարան-
չիւր աստիճանի և արժանեաց
պատկանեալ:

Տաճկաստանի կայսր և կայ-
սերադունք:

Բարձրատիճան նախարարք
Օսմանեան տէրութեան:

Հայազգի զանազան պաշտօ-
նատարք Օսմանեան կառավա-
րութեան ի Բ. Դուռն արքունի:

Վիճակագրութիւն բոլոր
աղդային վարժարանաց Կ. Պօլ-
սոյ և որքանութիւն Հայազգի
երկուսն աշակերտաց և տարե-
կան ծախք ուսուցանող վարժա-
պետաց:

Որ բոլոր դրամաճառաց քով
կը վաճառի

Ի Գին 3 զրշ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏԷՏԷՆԱՆ
ՄԱՐԻՕՆ ՏՐԼՈՐՄԻ
ԻՆՍՏԻՏՈՒՄ ՆԱՆ Գ Ը
կամ
ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԱՐՓԱՆԻ
Հեղինակ
ՊԵՏԻՆ ՏԸ ՄԵՐԳՈՐԻ

Կը ծախուի Ենի-ճամի Զիլին-
կիլէր ճատտէսի թիւ 8, Ս. Դ.
և Եղաճաճեան գրատունը գին
2 ֆրանք:

Ամբողջ գործք 2 հատորէ
պիտի բաղկանայ:

ԲԱՐԻՇՆ ՅԱՄԵՐԻԿԱՅ

ԳՈՐԾ Ի. ԼԱՊՈՒԼԵՍԻ
Այս եղական գործին երկ-
րորդ և վերջին հատորն ալ իդ-
միրի Տէտէեան տղարանէն հա-
սած բլլալով, կը գտնուի Ենի
ճամի փողոց, Զիլինկիլէր ճատ-
տէսի, թիւ 8, Ս. Դ. և Եղա-
ճաճեան գրատունը:

Գին 2 ֆրանք:

ՍԱՀՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ
Թարգմանեաց ի Գաղղիարէն
Բնագրէն

Միհր. Յ. Սըլճէան
Կը ծախուի ի գին 2 զրշ. հե-
տեւեալ տեղերը՝

Պօլսոյ Հայ դրամաճառներուն
կամրջին Պօլսոյ և Ղալաթիոյ
դիւան պարագայները, Բերայի
ճիւղաճառներուն և Գաղղիա-
յի դրամաճառներուն քով և
լրագրամաճառներուն միջոցաւ:

ԳԱՅԼ ՎԱՀԱՆ

Ի ՀԻՆԴ ԱՐԱՐՍ Զ. ՊԱՏԿԵՐ
Եւ ի մի վերջաբան
Ի Տ. Մանլէ-նէ]

Ի Տպարանի Հայաստանեայց
Գին 4 ՂՈՈԻՇ

Կը ծախուի բոլոր դրամա-
ճառաց քով, կեդրոնատեղին է)
Մէրճան Զարչն Յ. Մարգար-
եանի գրատունը թիւ 37:

Պ. ՏԸ ԳԱՄՍՐ

Թարգմանեց Գ. Զիլինկիլէրեան
Հրապարակւի Տէգէլեան
Կը ծախուի Ս. Դ. Եւ Եղա-
ճաճեան գրատունը,
Գին 1 ֆրանք 50 ժանդիւմ:

ՕՍՄԱՆՈՒ

ՍԿՈՎՏԻՍԹԻ ԳԵՐԹՈՂԻՆՆ
Ի Գ. ԴԱՐՈՒՆ
Գ ԵՐ Թ Ո Ւ Մ Ճ
Թարգմանեց
Պ. Յ. ԱՏՐՈՒՆԻ

Սոյն հեղինակին քերթուա-
ծոց արժէքը որ մինչև Հոկտոսի
հաւատար կը համարին բաղումը
յեւրոպայի դրաղխտաց, այժմ
հայերէն աշխարհագրաւ լեղուի
թարգմանուած ու տաղադրուած
է, իրաւամբ կարծէ որ գտնուի
ամեն հայ բանասիրաց դրատան
մէջ, Կը վաճառի Մէրճան չարչը
գրամաճառ Սրապեան Պաղտա-
սար աղայի և ուրիշ գրավա-
ճառաց քով:

Գին 3 զշ
Յառաջագէմ աշակերտաց
համար կաղանդի նուէր տալու
ալ շատ յարմար է:

ԻՄԲԱԳԻՐ
ՏԷՐ ԵՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆԱՏՈՒ
ՕԳՄԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ
Եւսուեֆեան իւան վերի յարկ
Թիւ 7